

EURO & TALOUS

SUOMEN PANKIN AJANKOHTAISIA ARTIKKELEITA TALOUDESTA

Sisältö

Lokakuun 2018 talouskatsaus: Suomen talous on suhdanteen huipulla³

Suomen talous on suhdanteen huipulla

EILEN 10:00 • ANALYYSI • TALOUDEN NÄKYMÄT

Suomen talous jatkaa korkeasuhdanteessa. Kansantalouden tuotannon kasvu jatkui vakaana kesän aikana, mutta inflaatio pysyi maltillisena. Matala inflaatio yhdistettynä työllisyyden nopeaan paranemiseen on kasvattanut kotitalouksien ostovoimaa ja tukenut yksityisen kulutuksen kasvua. Merkkejä suhdanteen taantumasta on kuitenkin erityisesti rakennusalaalla, joka on käynyt kuumana jo useamman vuoden. Maailmantalouden vaimentuneet kasvunäkymät puolestaan painavat erityisesti vientiä ja tehdasteollisuutta.

Tässä artikkelissa käsitellään Suomen kokonaistalouden kehitystä tuoreimpien tunnuslukujen valossa.

Suomen talouden tunnuslukuja

INFLAATIO 1,4 % ↑ (9/2018 vuoden takaa)	TYÖTTÖMYYSASTE 7,5 % = (8/2018, trendi)	KOKONAISTUOTANTO 2,3 % ↑ (8/2018 vuoden takaa)
TEOLLISUUS- TUOTANTO 1,8 % ↑ (8/2018 vuoden takaa)	KULUTTAJIEN LUOTTAMUS 20,2 % ↓ (9/2018, saldoluku)	ASUNTOJEN HINNAT -0,1 % ↓ (8/2018 vuoden takaa)

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli ja Suomen Pankki.

Maailmantalouden kasvu jatkuu, mutta näkymät ovat vaimentuneet

Maailmantalouden kasvunäkymät ovat syksyn aikana hidastuneet erityisesti kauppapoliittisten jännitteiden voimistumisen myötä. Esimerkiksi IMF arvioi maailmantalouden kasvun kuitenkin jatkuvan vajaan 4 prosentin vuosivauhtia myös tänä ja ensi vuonna. Suomen talouskasvun kannalta suurimman riskin muodostaa mahdollinen vientikysynnän lasku, jos protektionististen toimien aiheuttama epävarmuus lykkää investointeja Suomen vientimarkkinoilla.

EKP laski hieman euroalueen BKT:n kasvuennustettaan syyskuussa, ja ennakoi nyt 2,0 prosentin kasvua vuonna 2018 aiemman 2,1 prosentin sijaan. Ensi vuonna euroalueen BKT:n kasvu hidastuu EKP:n syyskuussa julkaistun ennusteen mukaan 1,8 prosenttiin. Euroalueen inflaatio oli syyskuussa 2,1 %.

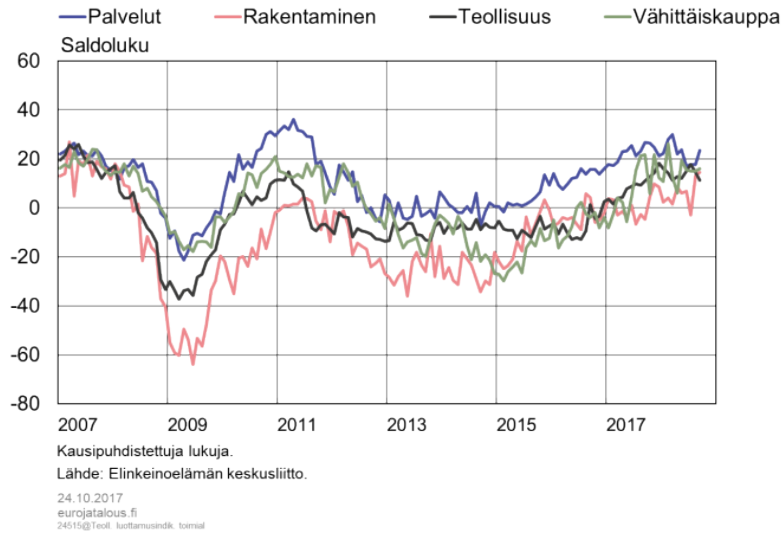
Kuluttajien ja yritysten odotukset ovat yhä korkealla tasolla

Kotimaassa sekä yritysten että kotitalouksien luottamus on yhä pysytellyt korkealla tasolla. Palvelualoilla ja teollisuudessa luottamuksen nousu on kuitenkin taittunut kesän ja syksyn aikana, mutta rakentamisessa ja vähittäiskaupassa luottamus on edelleen

vahvistunut (kuvio 1). Työllisyysodotukset sen sijaan jatkoivat vahvistumistaan kaikilla päätoimialoilla. Kuluttajien luottamus puolestaan on edelleen korkealla tasolla vaikka onkin jatkanut kesällä alkanutta laskuaan (kuvio 2). Luottamusindikaattorin saldoluku oli syyskuussa 20,2, mikä on 8,1 pistettä pitkän ajan keskiarvon yläpuolella.

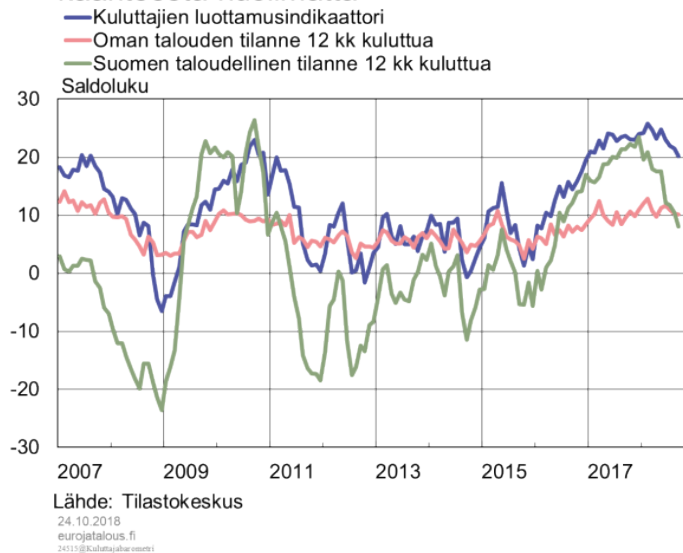
Kuvio 1.

Teollisuus- ja palveluyritysten luottamuksen vahvistuminen on tasaantunut

Kuvio 2.

Kuluttajien luottamus on edelleen korkealla tasolla käännteestä huolimatta

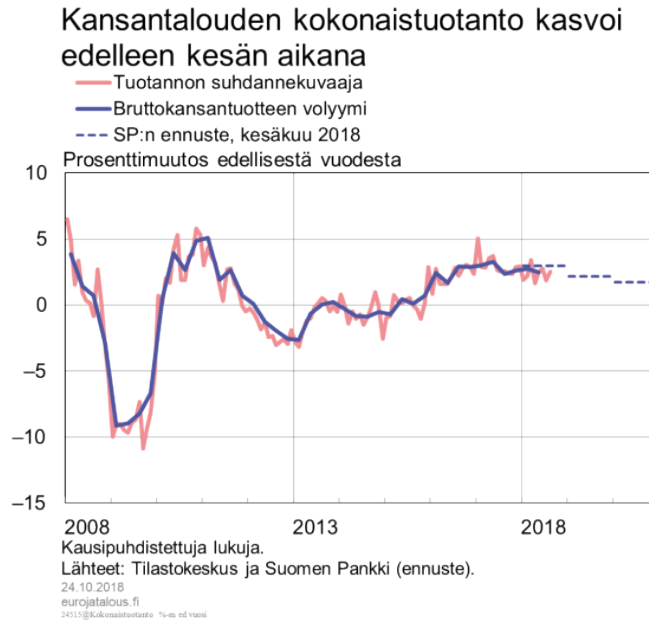

Tuotanto kasvoi elokuussa, inflaatio pysyi maltillisena

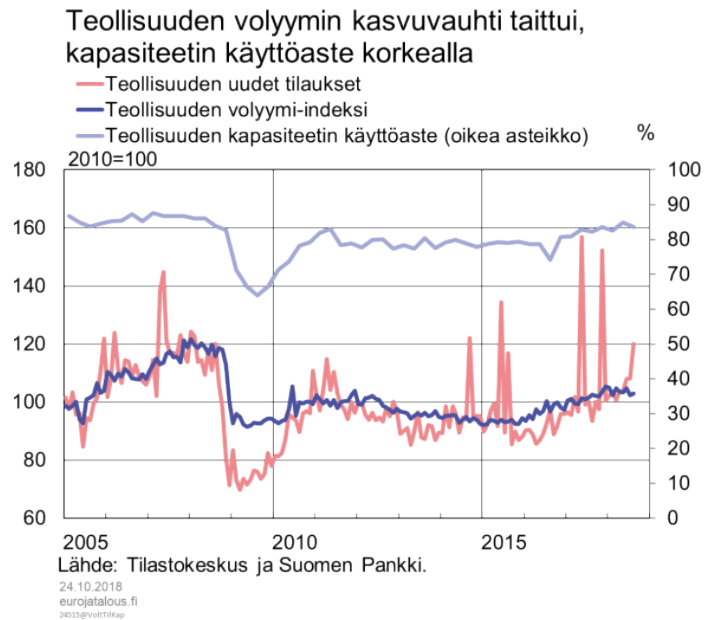
Kansantalouden kokonaistuotanto kasvoi elokuussa 2,3 % ja teollisuuden tuotanto 1,8 % vuodentakaisesta (kuviot 3 ja 4). Teollisuusaloilla tuotanto kasvoi kemian-, metsä- sekä

sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa, kun taas metalliteollisuuden tuotanto (pl. sähkö- ja elektroniikkateollisuus) supistui. Teollisuustuotannon kasvuvauhti hidastui kesän aikana ripeän alkuvuoden jälkeen, mutta koko kansantalouden tuotannon kasvussa vastaavaa hidastumista ei toistaiseksi ole nähtävissä. Lyhyen aikavälin ennustemallit ennakoivat vahvana jatkuvaa kasvua myös vuoden kahdella viimeisellä neljänneksellä (taulukko 1).

Kuvio 3.

Kuvio 4.

Taulukko 1.

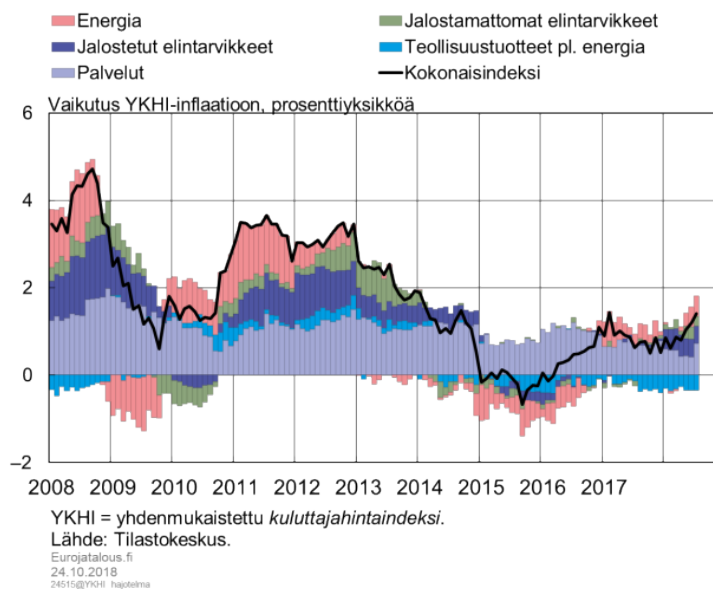
Lyhyen aikavälin ennusteet ja BKT:n toteutunut neljännesvuosikasvu

BKT:n neljännesvuosikasvu	2018N1	2018N2	2018N3	2018N4
BVAR-malli (nowcast)			0,87 %	0,76 %
Faktorimalli			0,85 %	0,85 %
Toteutunut	1,2 %	0,3 %		

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi nousi syyskuussa 1,4 % vuodentakaiseen nähden (kuvio 5). Kuluttajahintainflaatio pysytteli siten samoissa lukemissa kuin elokuussa, ja Suomen inflaatio oli edelleen muuta euroaluetta vaimeampaa. Eniten kuluttajahintoja nosti bensiinin, sähkön ja savukkeiden kallistuminen. Pohjainflaatio oli syyskuussa vain 0,7 %. Öljyn koko alkuvuoden jatkunut kallistuminen taittui heinä-elokuussa, mikä laski vienti- ja tuontihintoja sekä teollisuuden tuottajahintoja hieman. Suurin osa pohjainflaation kehityksestä selittyikin palvelujen hintojen nousulla, vaikka myös palveluhintainflaatio on ollut vaimeaa. Erityisesti majoitus- ja ravintolapalveluiden sekä koulutuspalveluiden hinnat nousivat. Teollisuustuotteiden halpeneminen sen sijaan jatkui.

Kuvio 5.

Inflaatio pysyi edelleen maltillisena

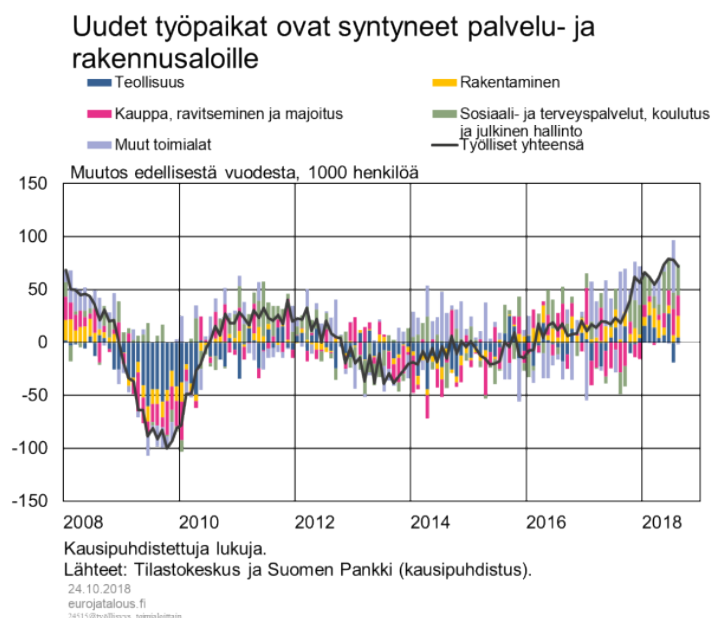
Työllisyys kasvoi ja työttömyys väheni edelleen

Työvoimatutkimuksen mukaan elokuussa työttömiä työnhakijoita oli 16 000 vähemmän ja työllisiä 64 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Suurin osa työllisyyden lisäyksestä syntyi palvelualoilla ja rakentamisessa (kuvio 6). Työttömyysasteen trendi oli elokuussa

7,5 %, ja työllisyysasteen trendi 71,8 %. Molemmat trendiluvut pysyttelivät samoissa lukemissa heinäkuuhun nähden.

Yritysten työllisyysodotukset ovat yhä kasvussa kaikilla päätoimialoilla. Ansiotason ja yksikkötyökustannusten kehitys on toisaalta pysynyt työllisyyden nopeasta parantumisesta huolimatta maltillisena, mikä on tukenut erityisesti Suomen kustannuskilpailukyvyn paranemista ja vientisektoria. Tämä viittaa siihen, että työvoiman saatavuus ei useimmilla toimialoilla toistaiseksi ole merkittävä kasvun este. Samaan aikaan kuitenkin avoimien työpaikkojen määrä suhteessa työttömien työnhakijoiden määrään on kasvanut nopeasti koko alkuvuoden. Tämä kertoo osaltaan yritysten kasvavista haasteista löytää sopivaa työvoimaa ja ennakoi työllisyysasteen nousuvauhdin ennen pitkää hidastuvan. Poikkeuksen työvoiman saatavuudessa muodostaa rakennusala, jossa peräti 60 % yrityksistä raportoi heinäkuussa rekrytointivaikeuksista.

Kuvio 6.

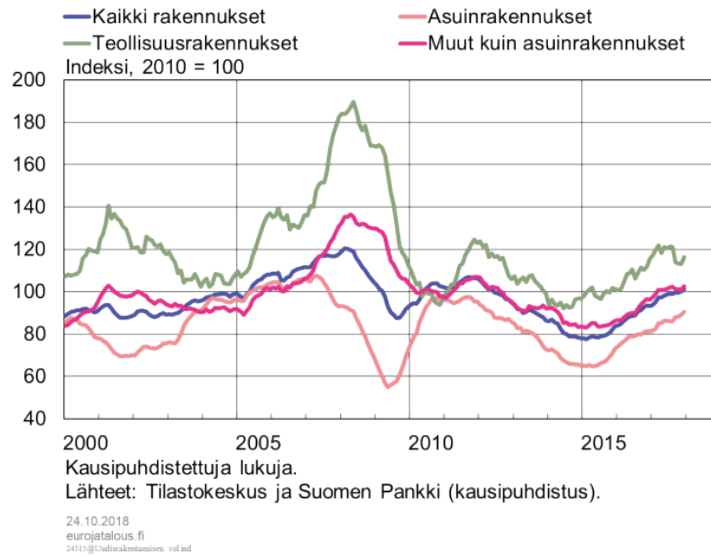

Yksityiset investoinnit kasvoivat ennakoitua vähemmän, hyvä tulokehitys tuki yksityistä kulutusta

Rakentaminen jatkui kesällä yhä vilkkaana. Asuntojen uudisrakentamisen volyyymi kasvoi heinäkuussa 6,6 % vuodentakaisesta, kun koko uudisrakentamisen volyyymi kasvoi samaan aikaan 4,8 % (kuvio 7). Asuinrakentamisen suhdannehuippu on kuitenkin todennäköisesti jo ohitettu, sillä asuinrakentamisen volyyymi on supistunut jo usean kuukauden ajan. Samalla asuinrakentamiseen myönnettyjen rakennuslupien kuutiomäärä väheni 19 % vuodentakaiseen verrattuna. Tämä heijastuu loppuvuoden aikana aloitettujen rakennushankkeiden määrään. Teollisuusrakentaminen puolestaan pysyi heinäkuussa ennallaan kesäkuuhun nähden, eikä siinä toistaiseksi ole nähtävissä trendin kääntymistä.

Kuvio 7.

Asuinrakentamisen volyymi supistui kesällä, teollisuusrakentaminen jatkuu

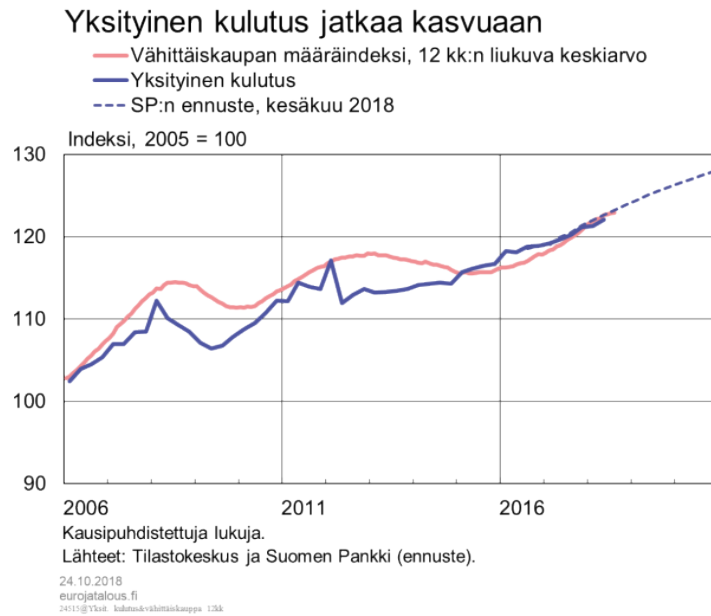

Teollisuuden uudet tilaukset kasvoivat elokuussa erityisesti kemian- ja metalliteollisuudessa, ja kapasiteetin käyttöaste on korkealla tasolla. Tuotannolliset investoinnit ovat hyvästä suhdannetilanteesta huolimatta kehittyneet ennakoitua vaimeammin alkuvuonna. Yritysten voitot sen sijaan kasvoivat, ja voittoaste (yritysten toimintaylijäämä suhteessa yritys sektorin tuottamaan arvonlisään) vahvistui vuoden toisella neljänneksellä 31 prosenttiin. Yksityisten investointien vaisu kehitys kuitenkin näkyi yritysten investointiasteessa, joka pysyi ennallaan 25 prosentissa. Tiedot investoinneista kuitenkin tyypillisesti tarkentuvat paljonkin uusien tilastojulkistusten myötä, ja alkuvuoden investointien todellinen taso on yhä epävarma.

Yksityinen kulutus puolestaan tukee yhä talouskasvua. Vähittäiskauppa on kasvanut kesän ja syksyn aikana, mikä ennakoii yksityisen kulutuksen kasvun jatkuvan edelleen (kuviot 8). Yksityistä kulutusta tukee erityisesti käytettävissä olevien tulojen suotuista kehitys. Kotitalouksien käytettävissä olevat nimellistulot kasvoivat toisella neljänneksellä 4,4 % vuodentakaisesta. Yli puolet hyvästä tulokehityksestä selittyy työllisyyden parantumisella, sillä palkansaajien nimellisansiot kasvoivat vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä noin 2 % vuodentakaisesta. Koska inflaatio pysyi maltillisena, reaalisansiot kasvoivat lähes prosentin vuosivauhtia ja palkansaajien ostovoima parani.

Samalla osa käytettävissä olevien tulojen kasvusta kanavoitui lisääntyneeseen säästämiseen, sillä kotitalouksien nettosäästämisaste oli vuoden toisella neljänneksellä -0,2 %. Viime vuonna vastaavana ajankohtana säästämisaste oli -1,2 %. Kotitalouksien velkaantuminen kuitenkin jatkui, ja velkaantumisaste oli vuoden toisella neljänneksellä 128,7 %.

Kuvio 8.

Palveluvienti kasvaa, tavaravienti vaisumpaa

Suomen viennin kasvu on toistaiseksi jatkunut kauppapoliittisista jännitteistä huolimatta. Erityisesti on kasvanut palveluvienti, jonka määrä kasvoi vuoden toisella neljänneksellä 4,9 % vuodentakaisesta. Se muodostaa noin kolmanneksen koko viennin arvosta. Eniten kasvoivat rakentamisen ja projektitoimitusten sekä muiden liike-elämän palveluiden vienti. Jälkimmäinen koostuu mm. liikehallinnon konsulttipalveluista. Palvelutuonnin määrä puolestaan kasvoi 6,0 % vuodentakaisesta.

Tavaravienti on kehittynyt heikommin. Tavaraviennin määrä supistui elokuussa 2,3 % vuodentakaisesta (kuvio 9). Tammi-elokuussa tavaraviennin määrä kasvoi keskimäärin vain noin prosentin vuosivauhtia. Tavaratuonnin määrä puolestaan kasvoi elokuussa 1,3 % vuodentakaisesta. Tavaraviennin arvo on kuitenkin kasvanut kaikilla tärkeimmillä päätoimialoilla metalli-, metsä- ja kemianteollisuudessa, ja maksutaseen mukainen kauppataase oli tammi-elokuussa miljardi euroa ylijäämäinen. Vaihtotase puolestaan oli tammi-elokuussa 2,8 mrd. euroa alijäämäinen. Sitä painoivat erityisesti vuoden toisella neljänneksellä ulkomaille maksetut sijoitusmenot, pääosin osingot.

Kuvio 9.

Tavarakaupan arvon kasvu on alkuvuonna johtunut pääosin öljyn hinnannoususta, joka on kasvattanut sekä vienti- että tuontihintoja. Tavaraviennin arvo EU-maihin säilyi tullin tilastojen mukaan elokuussa ennallaan, mutta viennin arvo EU:n ulkopuolelle kasvoi 14 %. Tärkeimmistä vientimaista vienti supistui Saksaan ja Venäjälle. Samalla tavaratuonnin arvo koko EU:sta kasvoi prosenttia ja EU:n ulkopuolelta 20 %.

Taloukasvu jatkuu, mutta merkkejä hidastumisesta on

Suomen talous kasvaa edelleen, ja kasvu on laaja-alaista. Tänä vuonna ylletään tuoreimpien tilastotietojen ja lyhyen aikavälin ennusteiden perusteella hieman alle 3 % vuosikasvuun, mikä on linjassa Suomen Pankin kesäkuun ennusteen kanssa.

Myös työllisyys jatkaa yhä parantumisestaan, vaikka onkin odotettavissa, että työllisyyskehitys hieman hidastuu. Samalla kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen nopea kasvu tukee yksityistä kulutusta ja vähentää velkaantumispaineita.

Merkkejä suhdanteen tasaantumisesta on kuitenkin näkyvissä etenkin rakennusallalla. Maailmantalouden kasvun hidastuminen ja kauppapoliittinen epävarmuus puolestaan painavat viennin näkymiä, mikä heijastuu osaltaan teollisuuden suhdannenäkymiin. Teollisuustuotannon kasvuvauhti onkin kesän aikana hidastunut, vaikka tuotannon kasvu edelleen jatkuu. Kuluttajien ja yritysten odotukset ovat epävarmuuden kasvaessa taittuneet.

Kuluttajahintainflaatio puolestaan on edelleen pysynyt maltillisena. Suurin osa kuluttajahintojen noususta selittyy energiahintojen nousulla. Yksikkötyökustannusten nousu alkuvuoden aikana ei toistaiseksi ole näkynyt palveluhintainflaation kiihtymisenä, mikä pitää edelleen pohjainflaation vaimeana.

Avainsanat

suhdanteet, Suomen talous, tunnusluvut, taloustilanne